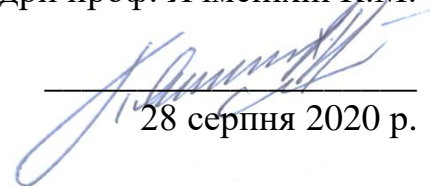

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ О. М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри проф. Ячменіхін К.М.

28 серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРОЄКНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ
В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

2020–2021 навчальний рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року

Розробник: **Кеда Марина Костянтинівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

Мова навчання – українська, англійська.

Мета та завдання навчальної дисципліни¹

Метою викладання навчальної дисципліни «Проектний менеджмент в закладах освіти» є формування у студентів компетентностей в галузі менеджменту вітчизняних та міжнародних грантових проєктів для сфери освіти, набуття студентами практичних навичок виконання основних функцій грант-райтінгу та грант-менеджменту в закладах загальної середньої освіти.

Відповідно до мети передбачається вирішення таких **ЗАВДАНЬ**:

- визначити сутність та основи проєктного менеджменту у відповідній галузі освіти;
- експлікувати та проаналізувати проєктні кейси в галузі середньої освіти;
- вивчити можливості застосування фандрайзингових практик у вітчизняному освітньому просторі;
- формувати необхідні комунікативні наміри задля ініціювання проєкту, його підготовки та імплементації на всіх стадіях.

Предметом вивчення є міжнародні програми для галузі освіти, їх можливості та інструменти застосування в освітньому середовищі, зокрема при організації викладання історії та інших суспільних дисциплін у закладах освіти різного рівня.

Програма навчальної дисципліни складається з **трьох змістових модулів**:

1. Сутність і класифікація освітніх проєктів. Основи грантрайтингу.
2. Життєвий цикл проєкту.
3. Інструменти управління проєктом. Лідерство та робота в команді.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	3	3
Кількість годин:	90	90
- лекції	14	6
- практичні / семінарські	26	4
- лабораторні	-	-
- індивідуальні завдання	-	-
- самостійна робота студента	60	80

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова

¹ Анотація дисципліни, питання до заліку та інша інформація доступна у виданні: Кеда М.К. Проектний менеджмент в закладах середньої освіти: Методичні рекомендації. Чернігів: вид-во НУ«ЧК», 2020. 24 с. : https://drive.google.com/file/d/12oJotiqBNnbCYEf-pKXbrj_n9K39Hixv/view?usp=sharing

Очікувані результати навчання (програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності), що формуються у процесі вивчення дисципліни «Проектний менеджмент у закладах освіти»:

Шифр згідно ОПШ	Компетентності
ЗК 04.	Здатність виявляти ініціативу, підприємливість, генерувати нові ідеї, визначати та розв'язувати проблеми.
ЗК 05.	Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні.
ЗК 06.	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
ЗК 07.	Здатність спілкуватися державною мовою усно та письмово, доносити власну думку іноземною мовою усно та письмово.
ФК 04.	Здатність управляти освітніми проектами, відповідати за прийняття рішень у невизначених умовах та спрямовувати розвиток здобувачів освіти на прогрес і досягнення
ФК 10.	Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.
	Результати навчання
ПРН 01.	Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.
ПРН 02.	Здатність керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.
ПРН 06.	Розуміння специфіки застосування сучасних інформаційних технологій, необхідних для організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти.
ПРН 07.	Здатність обирати оптимальну комунікаційну стратегію з усіма учасниками освітнього процесу у складних і непередбачуваних умовах, розуміння особливостей комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.
ПРН 10.	Володіння навичками проектування і реалізації навчальних/розвивальних проєктів, основами управління ресурсами, навичками планування, контролю, звітності в закладах освіти.

Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів (денне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	7	2	до 14
Робота на практичному занятті	8	6	до 48
Самостійна робота: Підготовка CV and Motivation letter	1	5+10	до 15
Підготовка проєктної заявки ²	1	25	до 25
Усього:			до 100

Розподіл балів (заочне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	3	5	15
Робота на практичному занятті	2	20	40
Самостійна робота: Підготовка CV and Motivation letter	1	10+10	до 20
Підготовка проєктної заявки ³	1	25	до 25
Усього:			до 100

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 6 балів – здобувач освіти у повному обсязі опрацював програмний матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутих знаннями, робить аргументовані висновки; може узагальнювати та застосовувати набутих знання; 5 балів – відповідь містить незначні неточності; 4 бали – студент може відтворити основні положення програмного матеріалу, його відповідь неповна; 3 бали – студент може відтворити лише частину основних положень програмного матеріалу, його відповідь містить значні неточності; 1-2 бали – студент доповнює відповіді своїх товаришів.

² Підготовка проєкту є обов'язковою умовою допуску до заліку. Студент, який не подав заповнену проєктну заявку, до заліку не допускається.

³ Підготовка проєкту є обов'язковою умовою допуску до заліку. Студент, який не подав заповнену проєктну заявку, до заліку не допускається.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Структура та тематичний план навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сутність і класифікація освітніх проєктів. Основи грантрайтингу.

Тема 1. Проєктний менеджмент: головні засади й особливості імплементації в освіті

Загальна характеристика проєктного менеджменту. Основні поняття. Роль проєктного менеджменту в освіті. Визначення освітнього проєкту. Класифікація освітніх проєктів. Грантовий освітній проєкт, його особливості.

Актуальність проєктного менеджменту в контексті сучасних змін в освітній сфері України. Вітчизняні та зарубіжні донори. Партнерські проєкти. Проєктний підхід в управлінні грантовими освітніми ініціативами. Основні вектори управління проєктами.

Підготовка навчального закладу та його співробітників до проєктних викликів. Ефективність проєктного менеджменту. Інноваційність та креативність як запорука успішного проєкту.

Тема 2. Пошук донора. Грантові програми

Бюджетне й позабюджетне фінансування закладів середньої освіти. Джерела недержавного фінансування освіти. Пошук донора. Інтернет-ресурси з базами даних. Вітчизняні digital-майданчики для пошуку грантів.

Особливості роботи з європейськими та американськими донорами. РІС- код та DUNS-номер як стартові інструменти для участі в зарубіжних грантових програмах. Підготовка пакету документів та процедура їх отримання.

Робота з фондами. National Endowment for Democracy, Фонд Конрада Аденауера, Фонд Фрідріха Наумана за Свободу, Всесвітній Жіночий Фонд (Global Fund for Women), Фонд Східна Європа та ін. Посольські фонди (Посольство США, Посольство Канади, посольство Франції, Посольство Японії (програма «Кусаноне»), Програма малих грантів Посольства Польщі в Україні.

Європейські програми Еразмус+ (можливості для школи E-twinning, Жан Моне та ін.), Креативна Європа. Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).

Вивчення і розуміння потреб донора та його очікувань від освітнього проєкту.

Тема 3. Ініціаціювання та механізми планування проєкту.

Плданування проєктної заявки, з чого починати. Визначення та постановка теми. Критерії пріоритетності тем. Відповідність теми очікуванням донора. Детальний опис проєкту. Обґрунтування теми, її актуальність.

Визначення та узгодження цілей майбутнього проєкту. Види цілей. Відповідність цілей змісту діяльності, цільовим групам та їх потребам, узгодження з результатами проєкту. Види результатів.

Опис організації, мета її діяльності. Роль Громадської організації в проєктах для галузі освіти. Дані про склад та функції проєктної команди, особливості складання CV учасників проєктної команди.

Дизайн та впровадження проєкту. Визначення життєвого циклу проєкту. Календарне планування діяльності. Робоча програма, методологія, графік імплементації. Логічна матриця.

Визначення потенційних ризиків проєкту. Види ризиків. Робота з ризиками. Вирішення кризових ситуацій.

Опис потенційного впливу проєкту та очікуваних результатів, методи і форми поширення та використання інформації про проєкт та його майбутні результати. Опис методів візуалізації проєкту.

Тема 4. Проєктна документація

Структура задач. Реєстрація та верифікація установи в базі даних. Подання проєкту. Вивчення умов заповнення аплікаційних форм. Особливості роботи з електронною формою. Основні додатки до аплікаційної форми.

Особливості оцінювання поданих аплікаційних пакетів. Повторна підготовка аплікаційного пакету за отриманими фідбеками.

Нормативно-правова база управління проєктами. Реєстрація проєкту: процес і можливості. Формування реєстраційного пакету. Процедура реєстрації. Комунікація з донором.

Типи договорів. Поточне та підсумкове звітування. Правила візуалізації.

Архівування проєкту.

Тема 5. Бюджет проєкту

Планування витрат. Бюджет та види грантового фінансування. Основні статі бюджету. Відповідність діяльності статтям бюджету. Зміни обсягів витрат, переміщення між статтями бюджету.

Внутрішній кошторис: особливості складання.

Державні закупівлі: основні види. Використання системи Prozorro. Внутрішні положення про закупівлі. Створення закупівельної комісії. Формулювання технічного завдання. Проведення конкурсу.

Особливості формування бюджету проекту за різними формами в залежності від типу проекту (принцип фіксованої ставки, бюджетне фінансування за запланованими статтями).

Основна документація. Організація збереження документів. Звітування.

Тема 6. Інструменти управління проектом.

Філософія гнучкого управління проектами Agile, її принципи та цінності, сильні та слабкі сторони. Методи класичного проектного менеджменту. Особливості методів Waterfall, Scrum, Kanban та ін., можливості їх застосування в освіті.

Невизначеність, як умова для роботи. Поділ проекту на терміни та етапи. Етапи традиційного менеджменту. Основні фази етапу. Підбір команди та розподіл ролей в залежності від інструменту управління.

Можливості дошки Trello (практична робота).

Тема 7. Кадровий менеджмент. Психологічні аспекти управління проектами

Готовність закладу середньої освіти до інноваційної та креативної діяльності. Фактори успіху в ініціюванні ініціатив змін. Стратегічне планування проектною діяльністю.

Проектна команда: структура, принципи формування. Релевантність учасників. Складання CV. Основні виклики та переваги роботи в команді.

Особливості комунікації в проектній команді. Основи лідерства. Тайм менеджмент. Обговорення очікувань від учасників команди, розподіл ролей та покрокове планування діяльності під час імплементації проекту. Управління конфліктами та ефективна комунікація.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	включно з					усього	включно з				
		л	пр	лаб	інд	срс		л	пр	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Сутність і класифікація освітніх проектів. Основи грантрайтингу.												
Тема 1. Проектний менеджмент: головні засади й особливості імплементації в освіті.		2	2			8		2				8
Тема 2. Грантові можливості для розвитку закладів		2				4			2			8

загальної середньої освіти.												
Тема 3. Міжнародні програми для закладів освіти.		2	4					2				8
Разом за змістовим модулем 1	30					20						
Змістовий модуль 2. Життєвий цикл проекту.												
Тема 4. Життєвий цикл міжнародного освітнього проекту		2	2					2				16
Тема 5. Імплементация проекту в закладах середньої освіти.		2	2									8
Разом за змістовим модулем 2	30					20						8
Змістовий модуль 3. Інструменти управління проектом. Лідерство та робота в команді.												
Тема 6. Інструменти управління проектом.		2	2									8
Тема 7. Лідерство та робота в команді.		2	4						2			
Разом за змістовим модулем 3	30					20						
Усього годин	90	14	16			60	90	6	4			80

Тематика практичних занять⁴.

Модуль І

Тема 1. Від ідеї до проекту. (2 год)

План:

1. Аналіз соціально-економічних викликів, окреслення проблеми ЗСО.
2. Пошук донора. Відповідність ідеї проекту очікуванням донора.
3. Формулювання теми проекту.

Тема 2. Аплікаційний пакет. (4 год.)

План:

1. Основні документи для подання проекту.
2. Структура аплікаційної форми.
3. Формулювання мети, структура цілей.
4. Структура результатів. Співвідношення цілей з результатами.

⁴ Методичні рекомендації та список літератури до кожного заняття див.: Кеда М.К. Проектний менеджмент в закладах середньої освіти: Методичні рекомендації. Чернігів: вид-во НУ«ЧК», 2020. 24 с. https://drive.google.com/file/d/12oJotiqBNbCYEf-pKXbrj_n9K39Hixv/view?usp=sharing

5. Формування бюджету.

Модуль II**Тема 3. Імплементація проєкту. (2 год)**

План:

1. Основні етапи імплементації проєкту.
2. Візуалізація: базові вимоги.
3. Дисемінація (поширення результатів діяльності).

Тема 4. Фінансовий менеджмент. (2 год)

План:

1. Основи роботи з бюджетом проєкту.
2. Фінансова звітність.
3. Політика закупівель.
4. Управління ризиками.

Модуль III**Тема 5. Інструменти управління проєктом. (2 год.)**

1. Agile як філософія гнучкого управління.
2. Scrum та Kanban: основи.
3. Можливості дошки Trello.

Тема 6. Проєктна команда (тренінг, 2 год.)

План

1. Основи роботи в команді. Лідерство.
2. Тайм/таск-менеджмент.
3. Управління конфліктами.

Тема 7. Презентація проєкту. (2 год.)

Форма проведення – пітчінг, англійською мовою.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Проєктний менеджмент: головні засади й особливості імплементації в освіті. Підготовка до практичного заняття 1.	4
2	Тема 2. Пошук донора. Грантові програми Підготовка до практичного заняття 2-3. Підготовка залікового проєкту.	8

3	Тема 3. Ініціаціювання та механізми планування проєкту. Підготовка залікового проєкту. Підготовка до практичного заняття 4.	8
4	Тема 4. Проєктна документація Підготовка залікового проєкту.	4
5	Тема 5 Бюджет проєкту. Підготовка до практичного заняття 5. Підготовка залікового проєкту.	8
6	Тема 6. Інструменти управління проєктом. Підготовка до практичних занять 6. Підготовка залікового проєкту.	8
7	Тема 7. Кадровий менеджмент. Психологічні аспекти управління проєктами Підготовка до практичних занять 7-8. Підготовка залікового проєкту.	12
Усього годин на самостійну роботу		60

Методи навчання

1. Інтерактивні методи навчання (диспут, навчальні ігри; моделювання освітніх ситуацій);
2. Словесні методи навчання (лекція, бесіда);
3. Практичні методи навчання (виконання творчих завдань, підготовка доповідей, презентацій, networking, пітчінг);
4. Проблемний виклад матеріалу;
5. Дослідницький метод навчання.

Методи контролю

1. Усне опитування, участь у груповій роботі;
2. Презентації проєкту на різних стадіях розробки;
3. Пітчінг.
4. Залік у формі проєкту.

Засоби діагностики успішності та якості навчання

- студентські проєкти, презентації та виступи на практичних заняттях;
- усна відповідь;
- письмова робота.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	7	2	до 14
Робота на практичному занятті	8	6	до 48
Самостійна робота: Підготовка CV and Motivation letter	1	5+10	до 15
Підготовка проєктної заявки ⁵	1	25	до 25
Усього:			до 100

Розподіл балів (заочне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	3	5	15
Робота на практичному занятті	2	20	40
Самостійна робота: Підготовка CV and Motivation letter	1	10+10	до 20
Підготовка проєктної заявки ⁶	1	25	до 25
Усього:			до 100

Методичне забезпечення

1. Навчальна програма
2. Робоча програма навчальної дисципліни
3. Методичні матеріали до практичних занять
4. Теми і завдання для самостійного опрацювання.
5. Матеріали до лекційних занять.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Ways to Apply Project Management Methods in Your School. URL: <https://www.meistertask.com/blog/5-ways-apply-project-management-in-school/>

⁵ Підготовка проєкту є обов'язковою умовою допуску до заліку. Студент, який не подав заповнену проєктну заявку, до заліку не допускається.

⁶ Підготовка проєкту є обов'язковою умовою допуску до заліку. Студент, який не подав заповнену проєктну заявку, до заліку не допускається.

2. Yemini M., Oplatka I, Sagie N. Project Management in Schools: New Conceptualizations, Orientations, and Applications. Cham, 2018. 134 p.
3. Вербицька А.В. Інтеграція вищої освіти України в європейський освітньо-науковий простір : монографія. Чернігів, 2017. 210 с.
4. Виноградова В.Л. Командное управление инновационными проектами в образовательном учреждении. *Человек и образование*. 2012. № 4 (33). С. 157–160.
5. Гонорська А., Франчук О. Пошук альтернативних шляхів фінансування середньої освіти через фандрейзінг та побудову партнерських відносин. *Громадянська Освіта*. 2005. № 06. URL: <http://osvita.khpg.org/index.php?id=1123087238>
6. Грантрайтинг: метод. рек. для органів публічної влади щодо написання проектних заявок / Авт. кол.: О.С. Зінченко, О.В. Кулініч, П.Ю. Куліш ; за заг. ред. О.В. Кулініча. 2-ге вид. Харків, 2015. 80 с.
7. Довбищенко В.І. Підготовка керівників школи до проектної діяльності. *Підготовка керівника середнього закладу освіти: навчальний посібник*. К., 2004. С. 113–133.
8. Приймак В.М. Управління проектами. Навчальний посібник. К., 2017. 464 с.
9. Проектний менеджмент для інноваційного розвитку освітніх організацій України : навчальний посібник / Рябова З.В., Єрмоленко А.Б., Махиня Т.А. за заг. ред. академіка Олійника В.В., маг Фреха В. НАПН України, КультурКонтакт Австрія, 2016. 118 с.

Допоміжна література:

1. Ahmed S. Effective non-profit management: Context, concepts, and competencies. Routledge, 2012. 338 p.
2. Cobb A. T. Leading Project Teams: The basics of Project Management and Team Leadership. Los Angeles, 2012. 248 p.
3. Crawford L. Senior management perceptions of project management competence. *International Journal of Project Management*. 2005. № 23(1). P. 7–16.
4. Muller R., Turner R. The influence of project managers on project success criteria and project success by type of project. *European Management Journal*, 2007. 25(4). P. 298–309.
5. Sellar S., Lingard B. The OECD and the expansion of PISA: New global modes of governance in education. *British Educational Research Journal*. 2014. 40(6). P. 917–936.

6. Thomas J., Mengel T. Preparing project managers to deal with complexity – Advanced project management education. *International Journal of Project Management*. 2008. 26 (3). P. 304–315.
7. Vander Ark Tom. Project Management for Education. URL: <https://www.gettingsmart.com/2017/10/project-management-for-education/>
8. Биков І. Маркетинг в освіті та зв'язки з громадськістю. *Директор школи*. 2005. № 2. С. 8–11.
9. Бушуев Н.С., Бушуева И.А., Бабаева И.А. Креативные технологии управления проектами и программами: Монография. К., 2010. 768 с.
10. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах: монографія. К., 2004. 358 с.
11. Єгорченков О.В., Єгорченкова Н.Ю., Катаєва Є.Ю. Азбука управління проектами. Планування : навч. посіб. Київ, 2017. 117 с.
12. Керівництво з управління інноваційними проектами і програмами організацій: Монографія. Перекл. ...під ред. проф. Ярошенка Ф.О. К., 2010. 160 с.
13. Климчук І.О. Теорія і технології реалізації інвестиційних механізмів у шкільній освіті: посібник. Київ, 2014. 87 с.
14. Кушнір Н.С. Фандрайзинг та ендаумент, як форми додаткового фінансування державних навчальних закладів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 21. Част 2. С. 70–73.
15. Мармаза О.І. Менеджмент освітньої організації. Х., 2017. 126 с.
16. Морозов В.В., Чередніченко А.М., Шпильова Т.І. Формування, управління та розвиток команди проекту. Київ, 2009. 461 с.
17. Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні. Посібник для слухачів закладів післядипломної педагогічної освіти, керівників закладів загальної середньої освіти, здобувачів вищої освіти за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проектами». Київ-Одеса, 2018. 74 с.
18. Ноздріна Л.В., Ящук В.І., Полотай О.І. Управління проектами: Підручник. К., 2010. 432 с.
19. Основи грантрайтингу та управління проектами в публічній сфері : метод. рек. для органів влади та недерж. орг-цій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулініча. Харків, 2017. 148 с.
20. От налаженной коммуникации зависит 90% успеха. *Advanta-group*. 12.10.16. URL: <http://www.advantagroup.ru/o-nas/stati/ot-nalazhennoi-kommunikacii-zavisit-90-uspekha/>
21. Педагогічний портрет менеджера освіти / за ред. Т. Сорочан. Луганськ, 2004. 296 с.

22. Пометун О., Гонорська А. Як залучити додаткові ресурси для розвитку навчального закладу?: Порадник сучасного директора: Навч.-метод. посіб. Тернопіль, 2006. 120 с.
23. Посібник з підготовки проектних пропозицій: залучення фінансування для підприємств сфери житлово-комунального господарства / GIZ. GFA. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: saee.gov.ua/documents/posibnyk-ukr.pdf.
24. Пошук гранту: як і де знайти гроші на власний проект. URL: studway.com.ua/poshuk-grantu.
25. Придатко О.В. Освітні проекти та програми як об'єкт проектного менеджменту. *Управління розвитком складних систем*. 2015. № 24. С. 42–48.
26. Прикот О. Г., Виноградов В.Н. Стратегическое развитие образовательных систем и организаций на основе проектного менеджмента : учеб.-метод. пособие. СПб., 2014. 148 с.
27. Прикот О.Г., Виноградов В.Н. Управление современной школой. Вып. IX: Проектное управление развитием образовательной организации. Науч.-метод. пособие. Ростовн/Д, 2006. 256 с.
28. Райских Т.Н. Проектный менеджмент как технология эффективного управления качеством образования в условиях изменений. *Вестник АКИПКРО*. 2017. № 2 (12). С. 34–40.
29. Рач В.А. Проектная деятельность в условиях глобализации и экономики знаний. *Управління проектами та розвиток виробництва* : Зб. наук. пр. Луганськ, 2004. № 2 (10). С. 55–62.
30. Розробка повної форми заявки. Практичний посібник. URL: https://regionet.org.ua/files/06.PCM_Ososinska_Materials_Part2.2_Manual_Developing_Full_Application_Form_UA.pdf
31. Соколова А.М. Алгоритм здійснення фандрайзингової діяльності. *Економіка та управління національним господарством*. 2012. № 9-10. С. 35–38.
32. Соколова А.М. Фандрайзингова діяльність: сутність, особливості та перспективи розвитку. *Економіка та держава*. № 1/2013. С. 13–16.
33. Управління проектами та програмами організаційного розвитку: навчальний посібник / Н.С.Бушуєва, Ю.Ф.Ярошенко, Р.Ф.Ярошенко. К., 2010. 200 с.
34. Управління освітою : монографія / за наук. ред. В. П. Бега. – К., 2013. – 546 с.
35. Фандрайзинговая кампания в сфере культуры: основные этапы. URL: <https://okulture24.ru/fandraizing-v-sfere-kultury/>
36. Чміль А. Підготовка керівника навчального закладу в ринкових умовах: навч. посібник. К., 2006. 128 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Funding & tender opportunities. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>
2. House of Europe. URL: <https://houseofeuropa.org.ua/>
3. Project Management Institute. URL: www.pmi.org
4. Велика ідея. URL: <https://bigggidea.com/>
5. Міжнародний фонд «Відродження». URL: <https://www.irf.ua/>
6. Міжнародні програми, проекти і гранти. URL: <http://te-rada.org/?id=306#pere>
7. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
8. Національний Еразмус+ офіс в Україні. URL: <https://erasmusplus.org.ua/>
9. Оголошення про програми і гранти / Посольство США в Україні. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/education-culture-uk/current-programs-grants-uk/>
10. Ресурсний центр ГУРТ. URL: <https://gurt.org.ua/>
11. Український культурний фонд. URL: <https://ucf.in.ua/>
12. Фонд сприяння демократії Посольства США. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/education-culture-uk/democracy-grants-uk/>